

HIV/AIDS epidemisinde neler deđiřti?

Dr. Gölřen Mermut

Ege Üniversitesi Tıp Fakóltesi

Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji ABD

EKMUD İzmir Toplantıları - 29.12.2015

Sunum Planı

- Dünya epidemiyolojisi
- Bazı ülkelerde değişimler
- Ülkemizde durum

Dünyada durum

- 2014 yılında dünyada HIV ile yaşayan kişi sayısı 36.9 milyon (34.3 milyon-41.4 milyon) (2014 sonu)
- HIV ile yeni enfekte kişi sayısı 2 milyon (1.9 milyon-2.2 milyon) (2014 sonu)
- ART alan kişi sayısı 15.8 milyon (Haziran 2015)
- AIDS ilişkili hastalıklardan ölüm 1.2 milyon (980 bin-1.6 milyon) (2014 sonu)

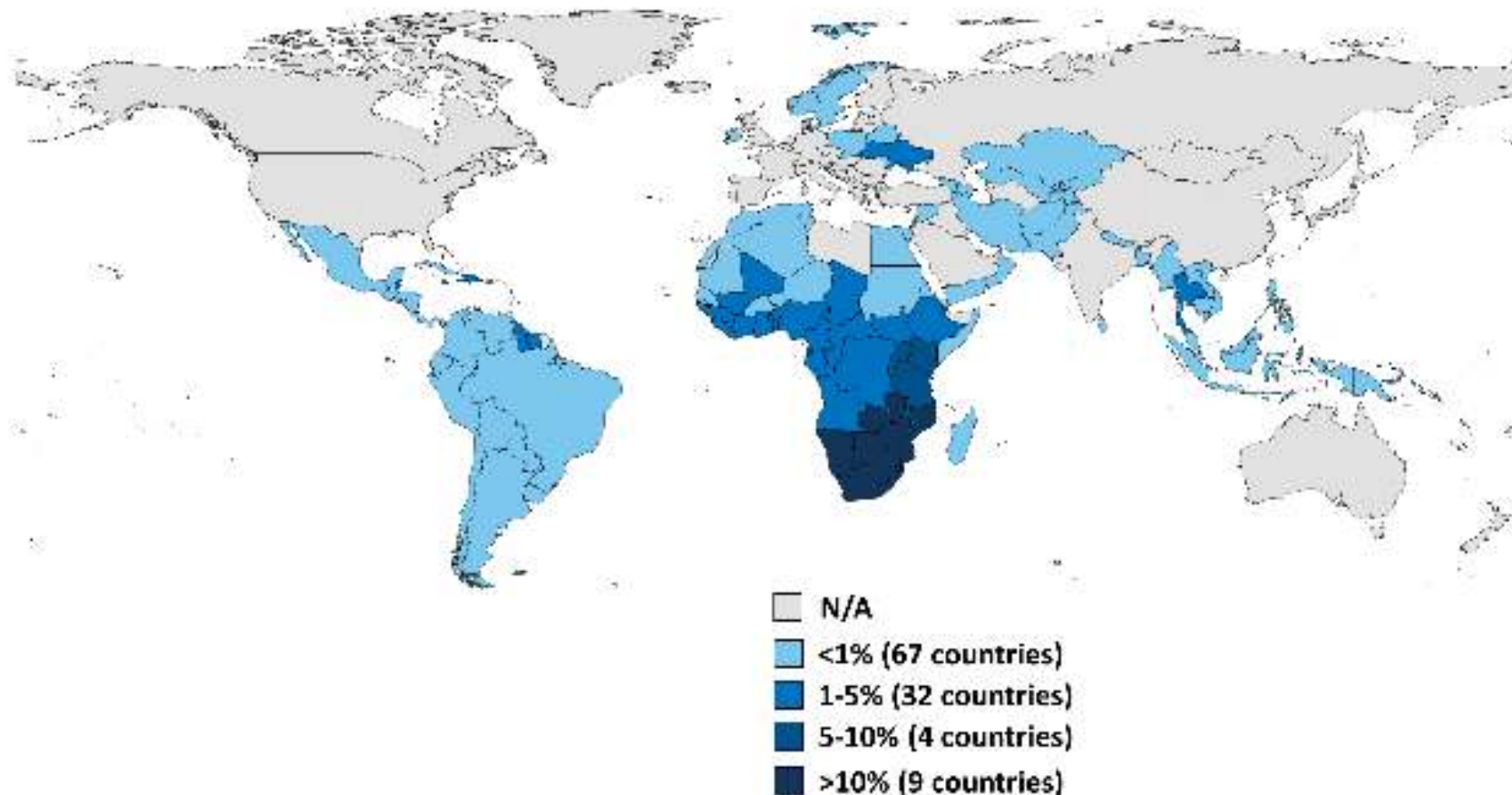

Total: 36.9 million [34.3 million – 41.4 million]

Adult HIV Prevalence Rate, 2014

Global HIV/AIDS Prevalence Rate = 0.8%

NOTES: Data are estimates. Prevalence rates include adults ages 15-49.

SOURCE: Kaiser Family Foundation, based on UNAIDS, How AIDS Changed Everything; 2015.

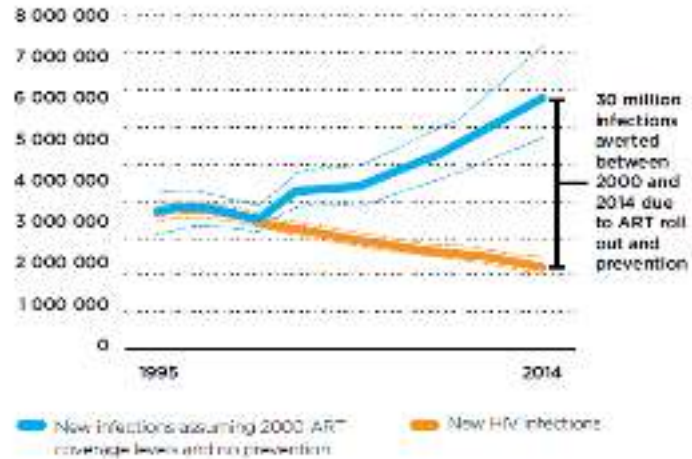

Figure 1: Adult HIV Prevalence Rate, 2014

Yeni HIV enfeksiyonu

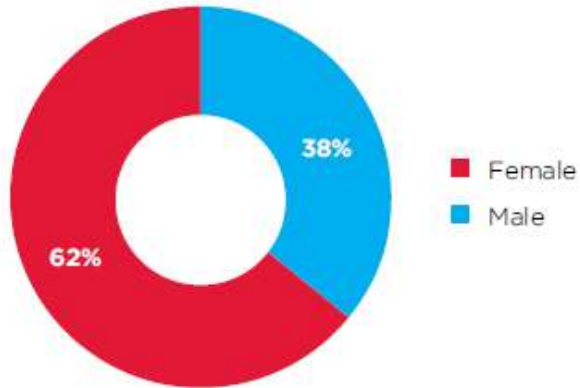
- Yeni HIV enfeksiyonunda 2000'den beri **% 35** azalma
 - 2000'de 3.1 milyon
 - 2014'de 2 milyon

New HIV infections

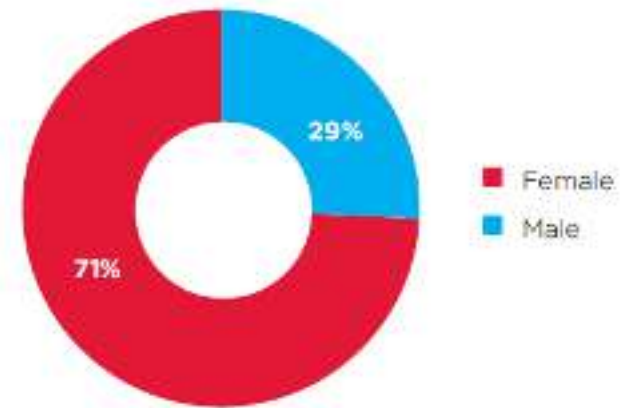

Yeni HIV enfeksiyonu

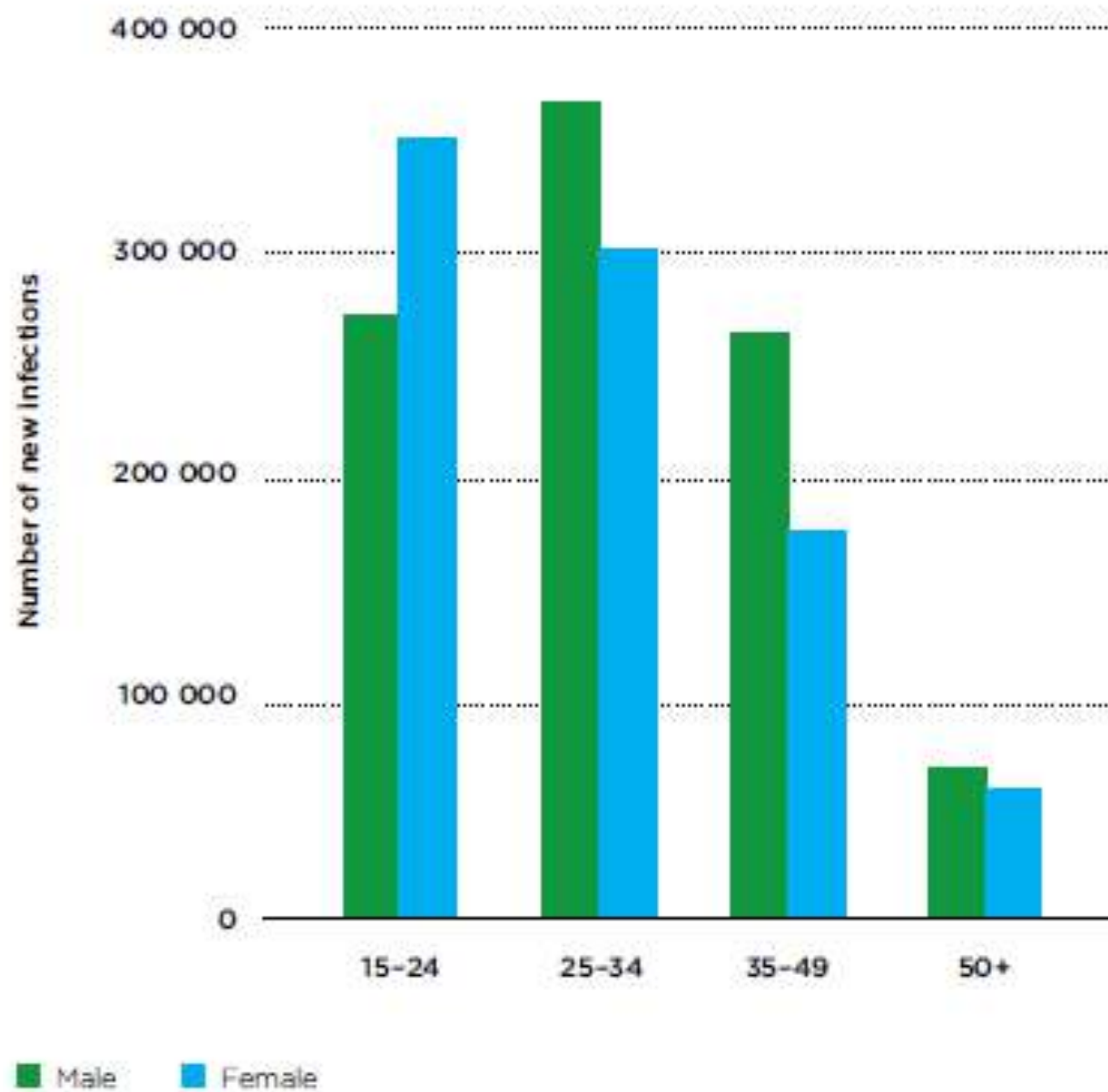
Proportion of new HIV infections among adolescents that are among adolescent girls, global

Proportion of new HIV infections among adolescents that are among adolescent girls—sub-Saharan Africa

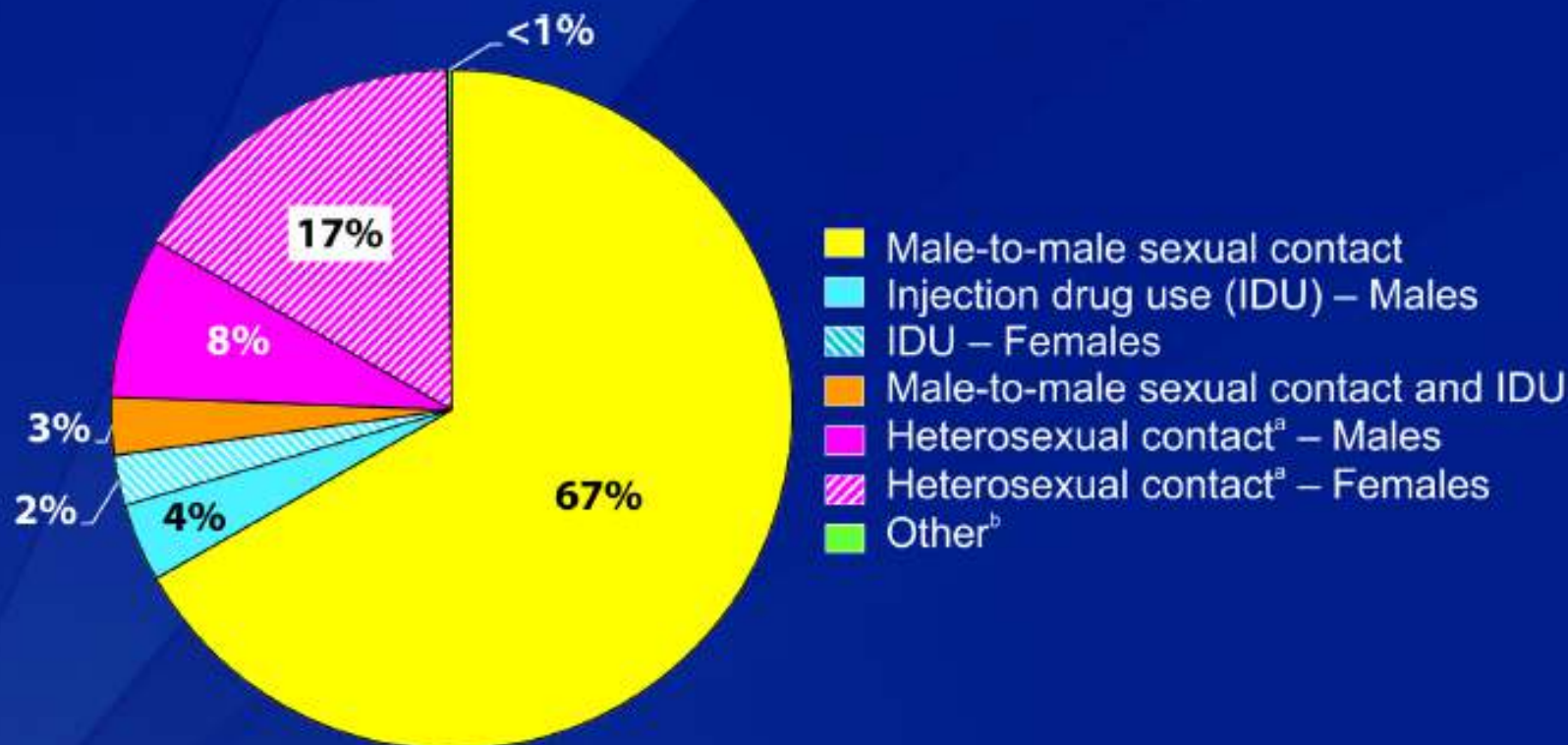

New HIV infections, global, 2014

Diagnoses of HIV Infection among Adults and Adolescents, by Transmission Category, 2014—United States and 6 Dependent Areas

N = 44,609

Note. Data include persons with a diagnosis of HIV infection regardless of stage of disease at diagnosis. All displayed data have been statistically adjusted to account for reporting delays and missing transmission category, but not for incomplete reporting.

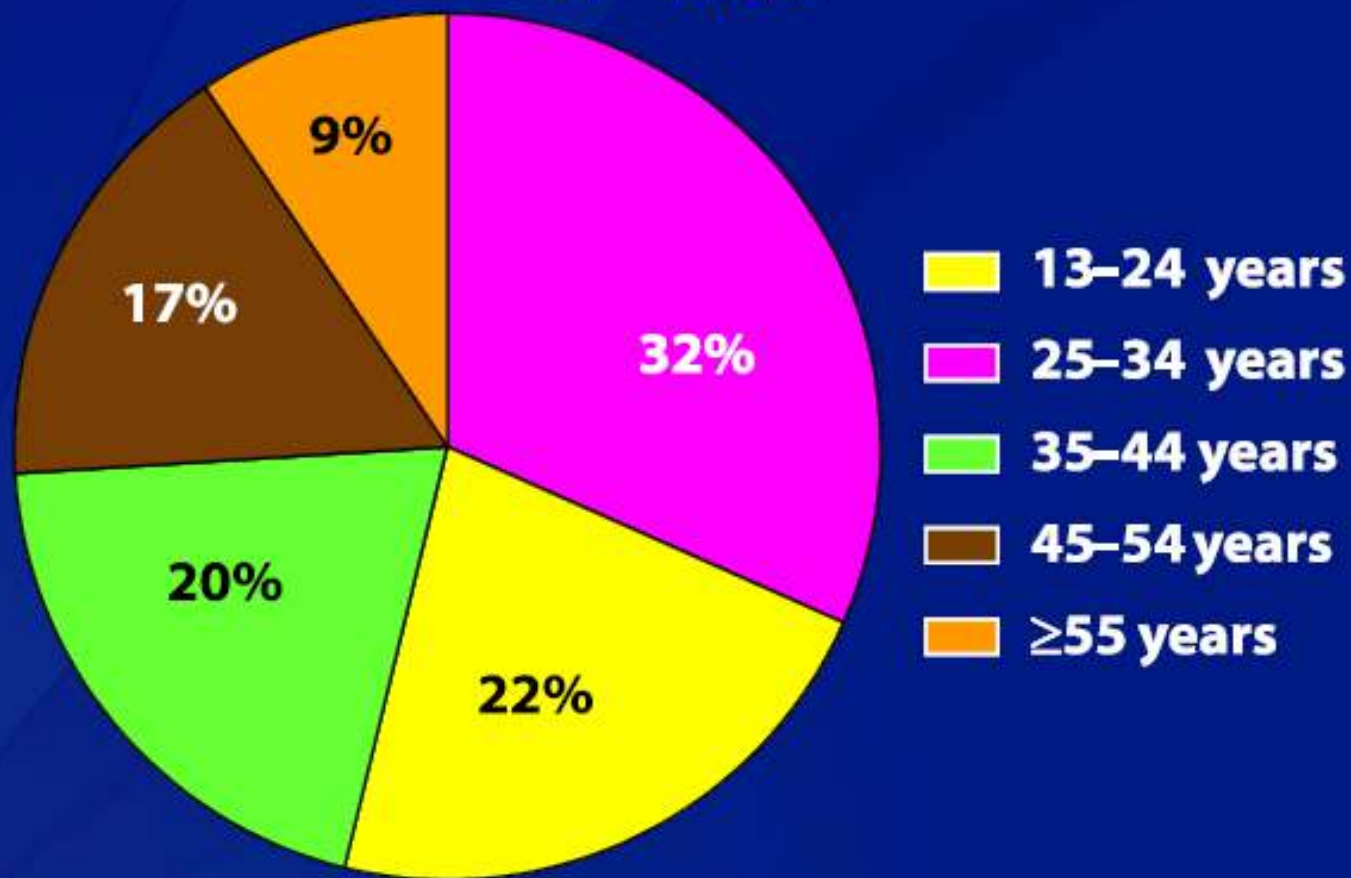
^a Heterosexual contact with a person known to have, or to be at high risk for, HIV infection.

^b Includes hemophilia, blood transfusion, perinatal exposure, and risk factor not reported or not identified.

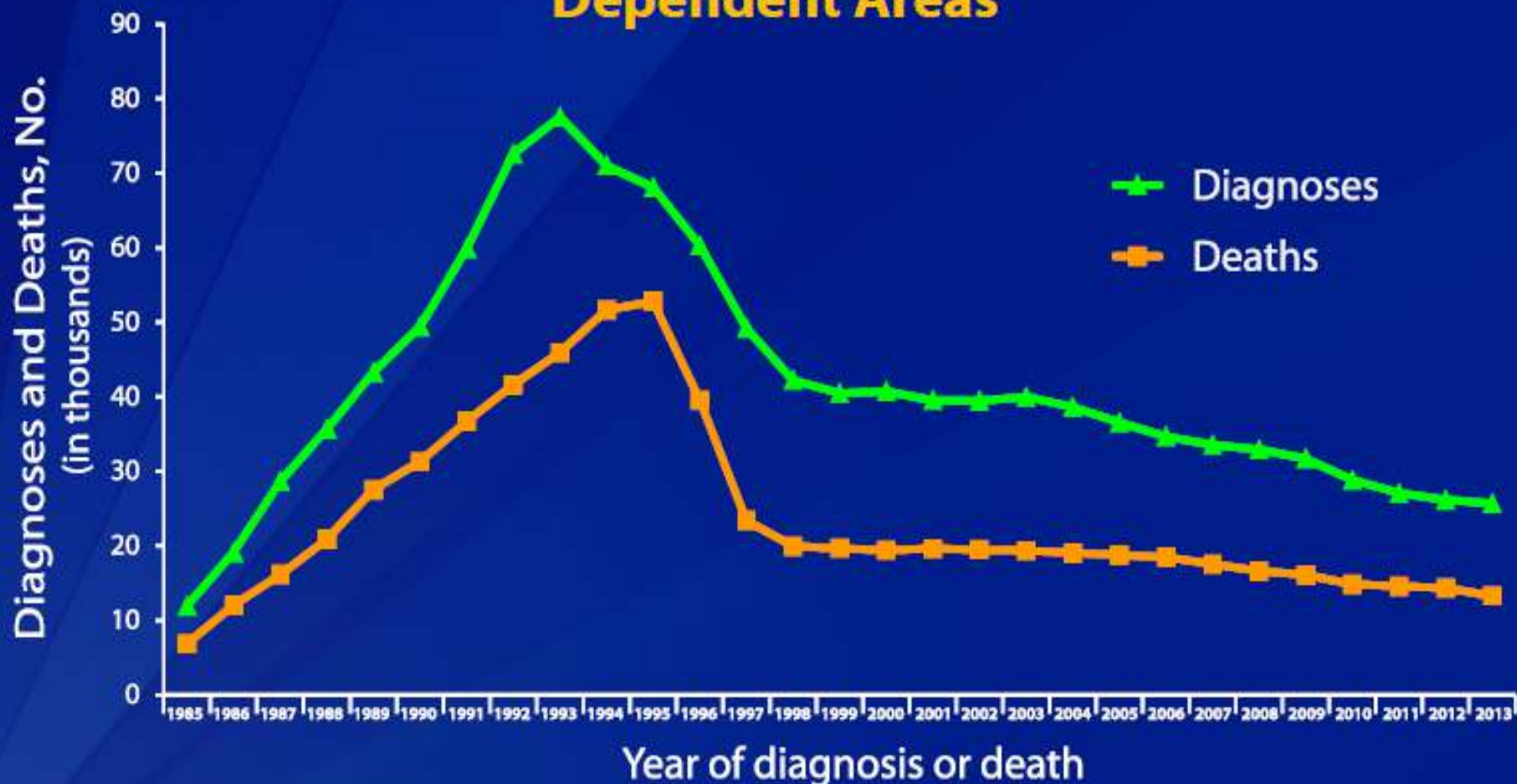
Diagnoses of HIV Infection among Adults and Adolescents, by Age at Diagnosis, 2014—United States

N = 43,899

Note. Data include persons with a diagnosis of HIV infection regardless of stage of disease at diagnosis. All displayed data have been statistically adjusted to account for reporting delays, but not for incomplete reporting.

Stage 3 (AIDS) Classifications and Deaths of Persons with HIV Infection Ever Classified as Stage 3 (AIDS), among Adults and Adolescents, 1985–2013—United States and 6 Dependent Areas

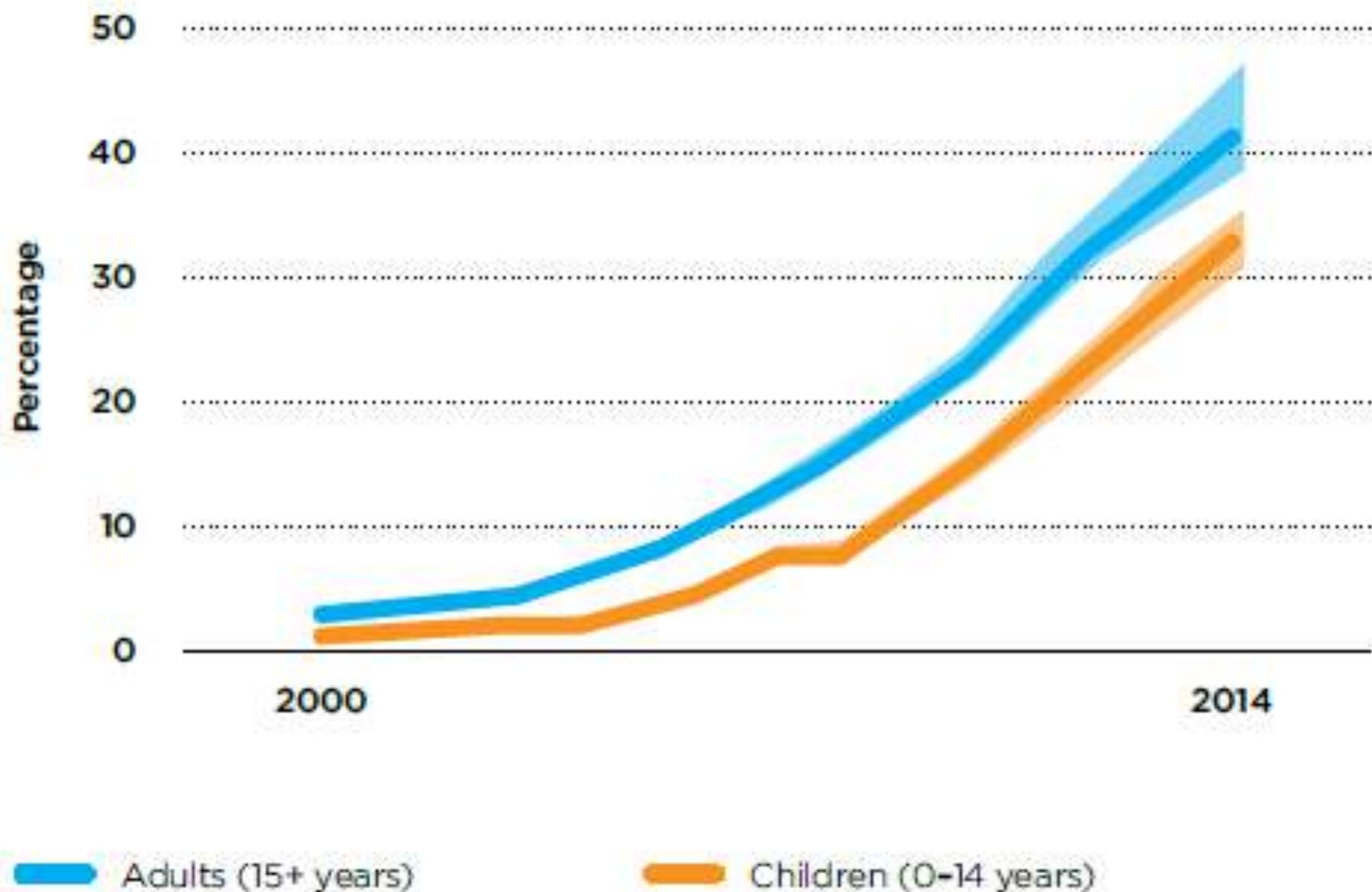
Note. All displayed data have been statistically adjusted to account for reporting delays, but not for incomplete reporting. Deaths of persons with HIV infection, stage 3 (AIDS) may be due to any cause.

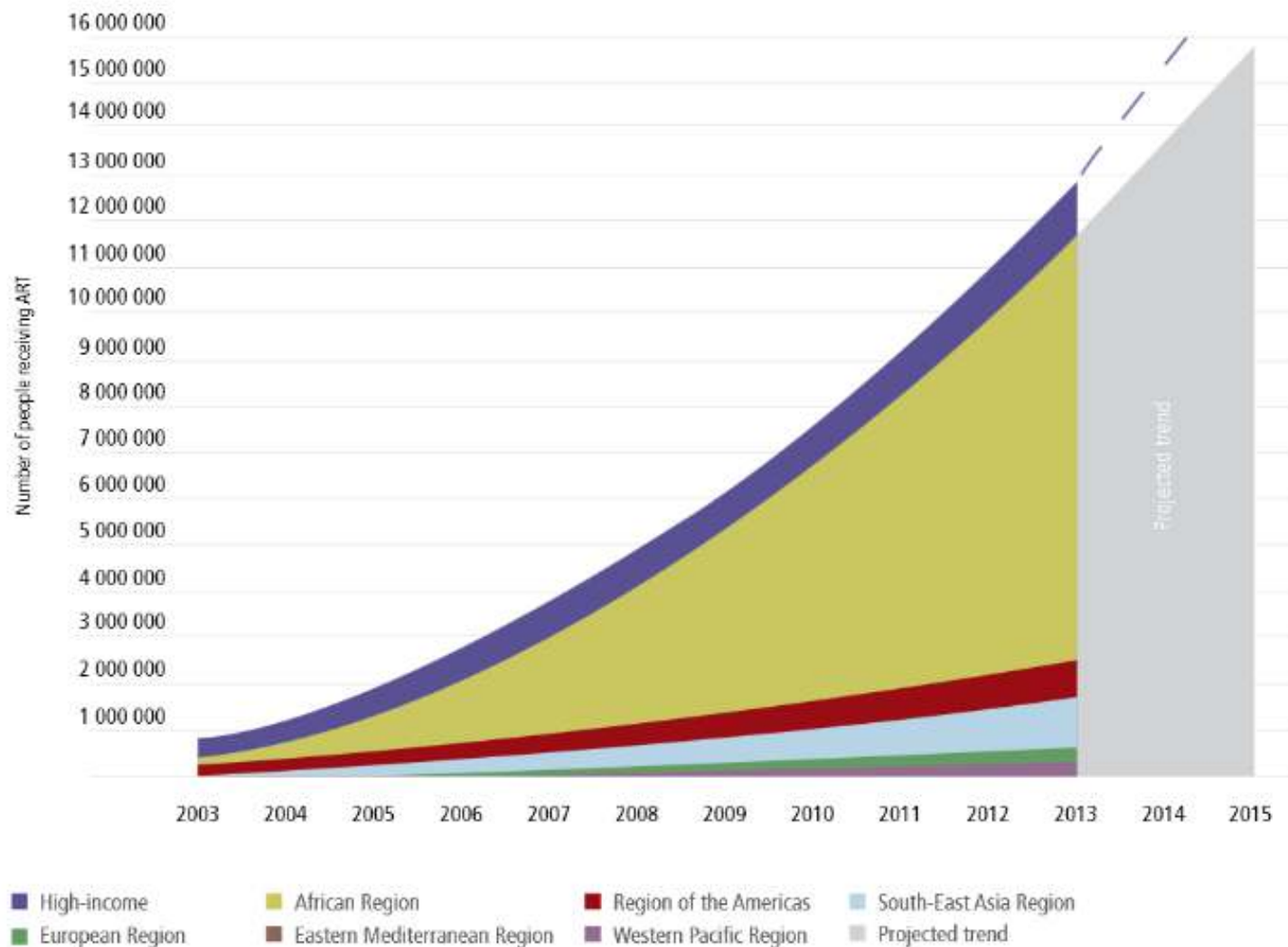
ART alanlar

- ART alan kişi sayısı **15.8 milyon** (Haziran 2015)
 - **13.6 milyon** (Haziran 2014)
- 2014’de HIV’le yaşayan **adultlerin % 41’i**
 - 2010’da **% 23**
- 2014’de HIV’le yaşayan **çocukların % 32’si**
 - 2010’da **% 14**
- 2014’de HIV’le yaşayan **gebe kadınların % 73’ü** bebeklerine HIV bulaşını önlemek için ART
 - Çocuklar arasında yeni HIV enfeksiyonu 2000’den 2014’e **% 58** azalma

Antiretroviral therapy coverage in adults and children, 2000-2014

Actual and projected numbers of people receiving antiretroviral therapy in low- and middle-income countries by WHO region and in high-income countries across WHO regions, 2003–2015^a

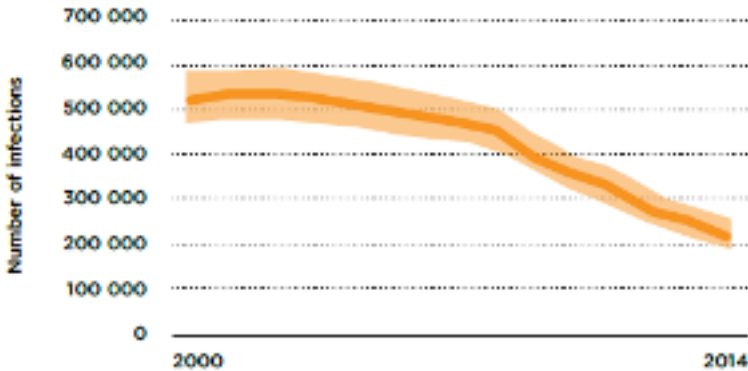
^aCountry income classification by the World Bank at the time of the 2011 Political Declaration on HIV and AIDS.

Source: Global AIDS Response Progress Reporting (WHO/UNICEF/UNAIDS)

Çocuklarda yeni HIV enfeksiyonu

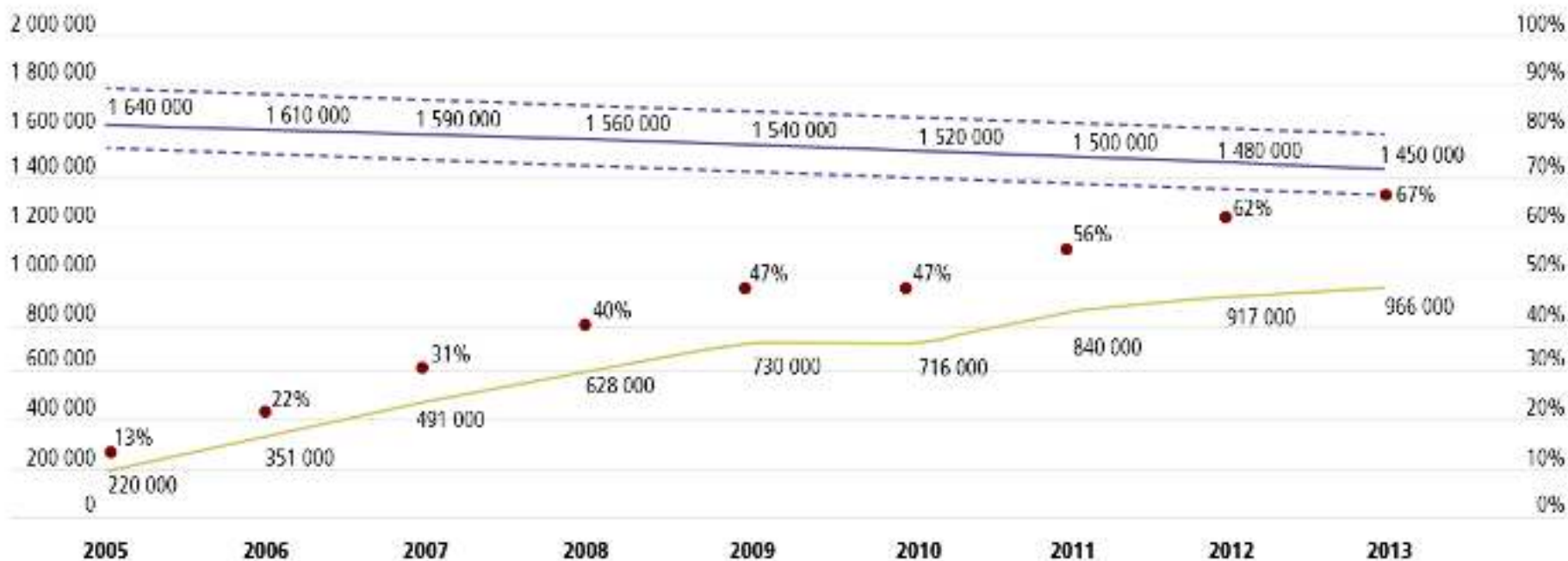
- Çocuklarda yeni HIV enfeksiyonunda 2000'den beri % 58 azalma
 - 2000'de 520 000
 - 2014'de 220 000

Number of new HIV infections in children, global, 2000-2014

UNAIDS/WHO World AIDS Day. The number of new HIV infections in children has declined by 58% since 2000, due to a combination of factors, including increased awareness, improved access to antiretroviral therapy, and the use of condoms and other prevention methods. However, the number of new HIV infections in children remains high in some regions, particularly in sub-Saharan Africa, where the epidemic is still in its early stages.

Fig. 3.2. Number of pregnant women living with HIV in low- and middle-income countries and the number and percentage of those women receiving ARV drugs for PMTCT of HIV, 2005–2013

— Total number of pregnant women living with HIV (all needing PMTCT ARVs)

— Number of pregnant women living with HIV receiving ARV medicines for PMTCT (Option A, B and B+)

-- Ranges

● Percentage coverage

Single-dose nevirapine is included in the data for 2005 to 2009.

73%

73% of all pregnant women living with HIV globally received medicines that prevent transmission to their babies in 2014

1.9 million

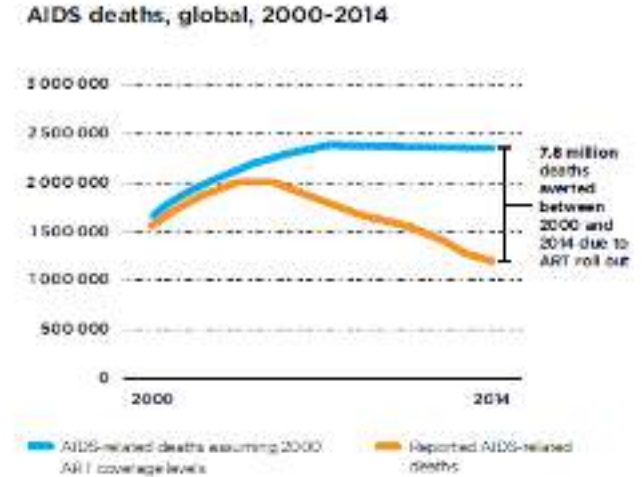
1.9 million people newly enrolled on antiretroviral treatment in 2014 – one of the largest annual increases ever

32%

32% of children in need received treatment in 2014 as compared to 41% for adults, pointing to a larger gap between services for adults and children living with HIV

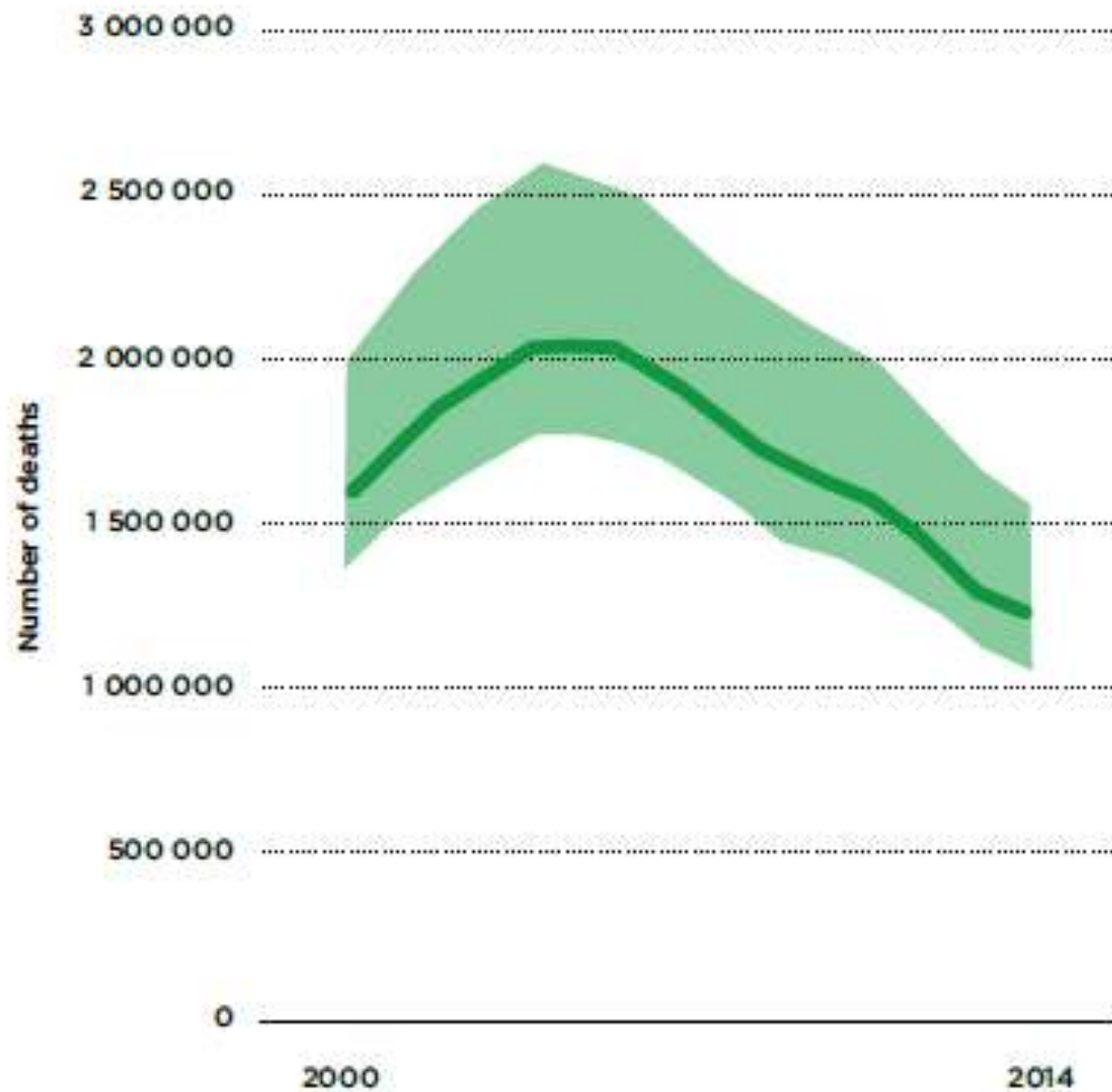
AIDS ilişkili ölüm ve tüberküloz

- AIDS ilişkili ölümden 2004'ten beri **% 42** azalma
 - 2005'te 2 milyon
 - 2014'te 1.2 milyon

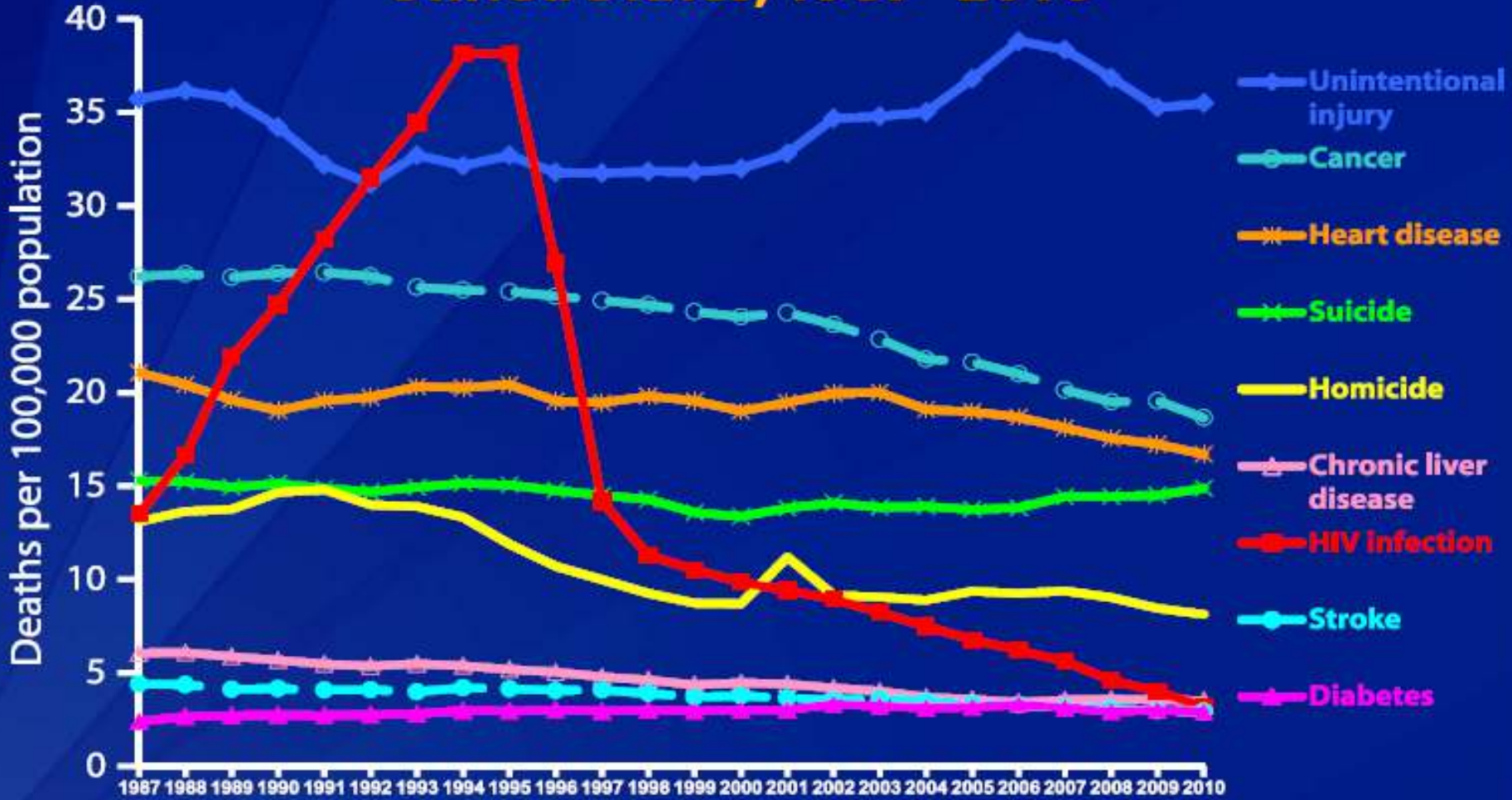

- Tüberküloz ilişkili ölümlerde 2004'ten beri **% 32** azalma
 - Tüberküloz AIDS ilişkili ölümlerin 1/3 sebebi

Number of AIDS-related deaths, global, 2000-2014

Trends in Annual Rates of Death due to the 9 Leading Causes among Persons 25–44 Years Old, United States, 1987–2010

Note: For comparison with data for 1999 and later years, data for 1987–1998 were modified to account for ICD-10 rules instead of ICD-9 rules.

Sahra altı Afrika

- 2014'de HIV/AIDS ile yaşayan kişi sayısı **25.8 milyon**
- Yeni HIV enfeksiyonu **1.4 milyon**
 - 2000-2014 arasında yeni HIV enfeksiyonunda **% 41** azalma
 - Dünyadaki yeni HIV enfeksiyonun **% 66'sı** Sahra altı Afrika'da
- 2014'de **790 000** AIDS ilişkili ölüm
 - AIDS ilişkili ölümden 2004-2014 arasında **% 48** azalma
- ART alan kişi sayısı **10.7 milyon** (HIV enfekte kişilerin **% 41'i**)
- 2014'de yeni HIV enfekte çocuk sayısı **190 000**
 - 2009'dan beri **% 48 azalma**

Asya ve Pasifik

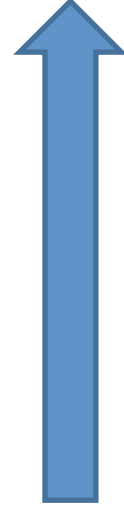
- 2014'de HIV/AIDS ile yaşayan kişi sayısı **5 milyon**
- Yeni HIV enfeksiyonu **340 000**
 - 2000-2014 arasında yeni HIV enfeksiyonunda **% 31** azalma
 - Yeni HIV enfeksiyonlarının **% 78'i Çin, Endonezya ve Hindistan**
- **240 000** AIDS ilişkili ölüm
 - 2000-2014 arasında AIDS ilişkili ölümden **% 11** azalma
- HIV enfekte kişilerin **% 36'sı** ART almakta
- Yeni HIV enfekte çocuk sayısı **21 000**
 - 2000'den beri **% 27** azalma

Avrupa

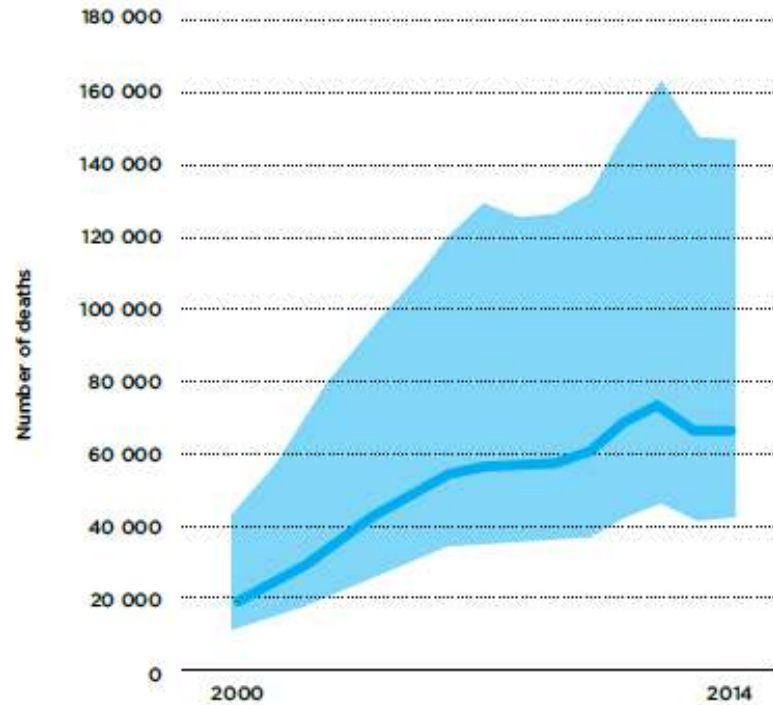
- 2013 yılında 2004'e göre ciddi artış
- Yeni HIV enfekte kişi sayısı **136 235**
- **% 77'si** Doğu Avrupa ve Orta Asya
- **% 49'u** **geç** tanı ($< \text{CD4 } 350/ \text{ mm}^3$)

Doğu Avrupa ve Orta Asya

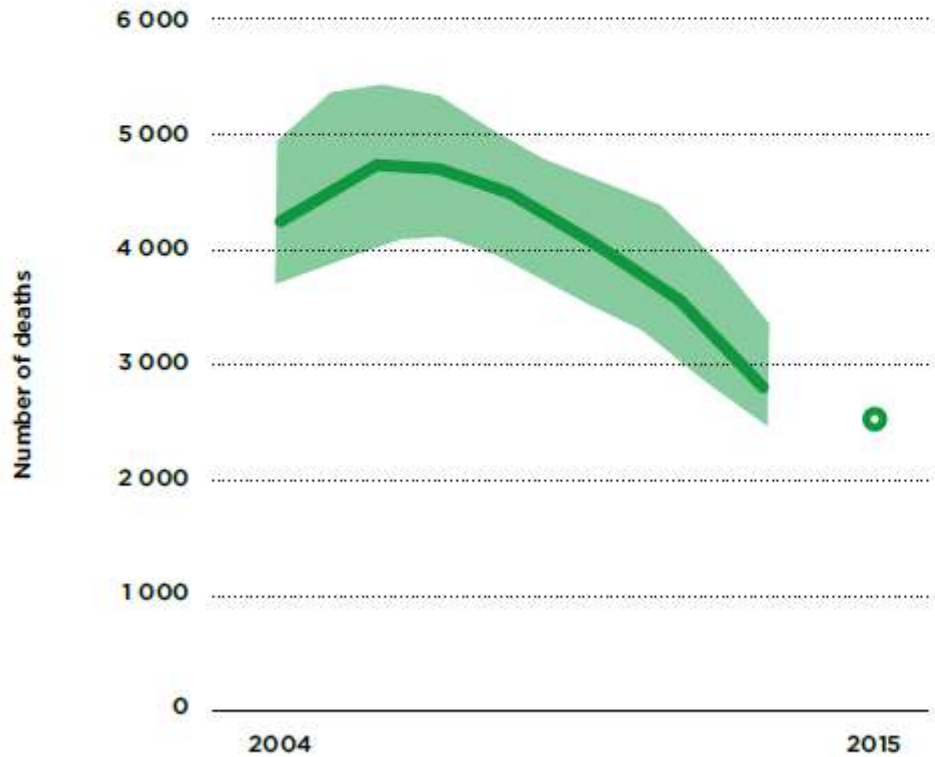
- 2014' de HIV/AIDS ile yaşayan kişi sayısı **1.5 milyon**
- Yeni HIV enfeksiyonu **140 000**
 - 2000-2014 arasında **% 30 artış**
- **62 000** AIDS ilişkili ölüm
 - 2000-2014 arasında **3 katından fazla artış**
- 15 yaş üstü adütlerin **% 18'i** ART almakta
- Yeni HIV enfekte çocuk sayısı **1200**

Number of AIDS-related deaths in eastern Europe and central Asia, 2000-2014

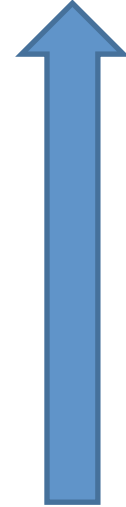

Estimated number of tuberculosis-related deaths among people living with HIV in eastern Europe and central Asia, 2004-2013

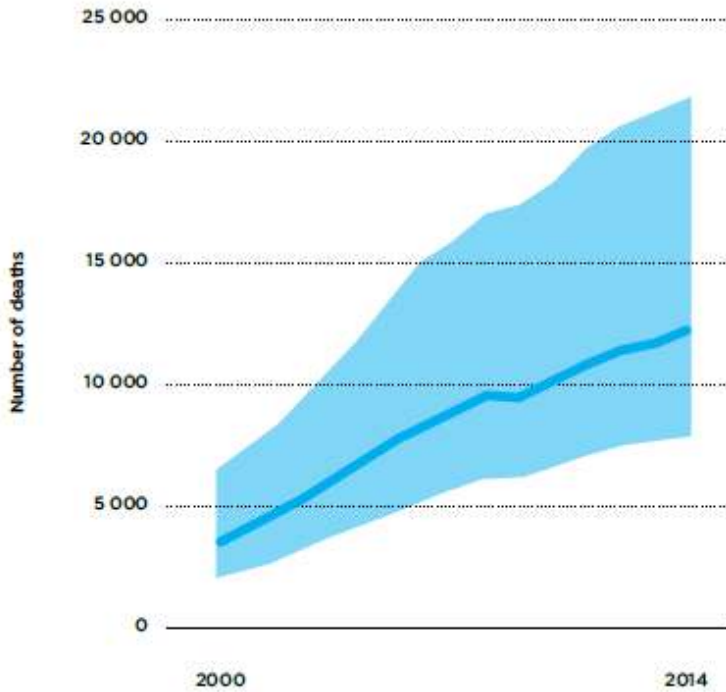

Orta Doğu ve Kuzey Afrika

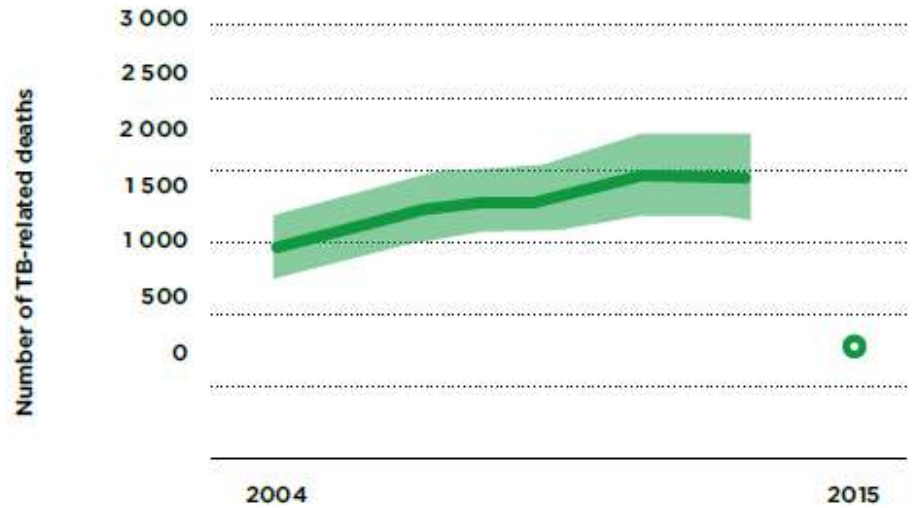
- 2014' de HIV/AIDS ile yaşayan kişi sayısı **240 000**
- Yeni HIV enfeksiyonu **22 000**
 - 2000-2014 arasında **% 26 artış**
- **12 000** AIDS ilişkili ölüm
 - 2000-2014 arasında **3 katından fazla artış**
- Adültlerin **% 14'ü**, 0-14 yaş arası çocukların **% 15'i** ART almakta
- Yeni HIV enfekte çocuk sayısı **2400**

Number of AIDS-related deaths in the Middle East and North Africa, 2000-2014

Estimated number of tuberculosis-related deaths among people living with HIV in the Middle East and North Africa, 2004-2013

35%

decrease in new HIV infections
since 2000

42%

decrease in AIDS-related deaths
since the peak in 2004

58%

decrease in new HIV infections
among children since 2000

84%

increase in access to antiretroviral
therapy since 2010

The world has halted and reversed the spread of HIV. The epidemic has been forced into decline. New HIV infections and AIDS-related deaths have fallen dramatically since the peak of the epidemic. Now the response is going one step further—ending the AIDS epidemic by 2030.

HIV/AIDS epidemisi

- Dünyada HIV'in yayılımında durma ve tersine dönme
- 2000'den beri **yeni** enfeksiyonda **% 35 azalma**
- **Yeni hedef**, 2030'a kadar AIDS epidemisini sonlandırmak
- İnsan hakları temelli yaklaşımlarda hızlı gelişmeler, yeni HIV enfeksiyonları ve AIDS ilişkili ölümlerde hızlı azalma

Shifting Patterns of the HIV Epidemic in Southwest China: A Case Study Based on Sentinel Surveillance, 1995-2012.

Chow EP^{1,2,3,4}, Gao L^{1,5}, Chen L⁵, Jing J¹, Zhang L^{1,3,4}.

⊕ Author information

Abstract

The HIV epidemic is experiencing a rapid shift in transmission profile in China. This study aims to examine the changes in magnitude, transmission pattern, and trend of the HIV epidemic in a typical Southwest Chinese prefecture over the period of 1995-2012. HIV surveillance data from the web-based reporting system were analyzed during this period. We investigated the temporal trends in the changing characteristics of HIV transmission, the HIV disease burden in key affected populations, and assessed the impacts on HIV disease progression due to scale-up of antiretroviral treatment. A total of 3556 HIV/AIDS cases were reported in Yuxi prefecture, Yunnan, over the study period. The number of HIV tests conducted has dramatically increased from 1041 in 1995 to 247,859 in 2012, resulting in a substantial increase in HIV diagnoses from 11 cases to 327 cases over the same period. Since 2005, cumulatively 1250 eligible people living with HIV (PLHIV) have received combination antiretroviral therapy which reduced AIDS disease progression from 9.0% (95% CI: 6.7-11.4%) in 1995 to 0.1% (0-0.3%) in 2012 (ptrend=0.0002). The primary mode of HIV transmission has been shifted from injection sharing (71.9% diagnoses in 1995-2004) to unsafe sexual contacts (82.6% diagnoses in 2012). Yuxi prefecture is experiencing a concentrated but shifting HIV epidemic. Scale-up of HIV testing is essential to effective sentinel surveillance and enhancing early diagnosis and treatment in PLHIV.

- 1995-2012 Güneybatı Çin'de HIV epidemisi
- 3556 HIV/AIDS olgusu
- HIV test sayısında artış; 1995'te 1041 iken 2012'de 247 859
- HIV tanısında artış; aynı dönemde 11'den 327'e
- 2005'den beri HIV ile yaşayan 1250 kişinin ART alması, AIDS hastalığına ilerlemeyi 1995'te % 9.0'dan 2012'de % 0.1'e
- HIV geçiş yolu, enjektör paylaşımından (1995-2004'te %71.9) güvenli olmayan seksüel ilişkiye (2012'de % 82.6) şift
- HIV testi, erken tanı ve tedavide artış

Türkiye'de epidemiyoloji

- 01 Ekim 1985 - 15 Kasım 2013 arasında HIV/AIDS ile yaşayan kişi sayısı **7 050**
- 01 Ekim 1985 - 30 Haziran 2015 arasında HIV/AIDS ile yaşayan kişi sayısı **10 475**
- **% 75'i** erkek
- Enfeksiyondan en fazla **25-45 yaş** arası kişiler etkilenmekte

Yeni enfekte olgu ve prevalans

- 01 Ocak 2015 - 30 Haziran 2015 arasında HIV/AIDS yeni olgu sayısı **893**
- Prevalans **düşük** (<% 1), ancak insidansta yıllar içinde **artış**
 - Küresel prevalans: % 0.8
 - Sahra-altı Afrika: % 4.7
 - Türkiye'nin kuzeyi: Doğu Avrupa ve Orta Asya; % 0.6
 - Türkiye'nin güneyi: Orta Doğu ve Kuzey Afrika; % 0.1

TÜRKİYE'DE BİLDİRİLEN HIV/AIDS VAKALARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI

YILLAR	HIV (+)	AIDS	TOPLAM
1985	0	3	3
1986	1	1	2
1987	32	8	40
1988	21	11	32
1989	22	11	33
1990	23	13	36
1991	27	24	51
1992	36	29	65
1993	47	33	80
1994	48	35	83
1995	59	28	87
1996	92	35	127
1997	95	38	133
1998	82	42	124
1999	89	28	117
2000	111	46	157
2001	137	45	182
2002	136	41	177
2003	136	46	182
2004	175	58	233
2005	246	46	292
2006	253	44	297
2007	345	24	369
2008	390	53	443
2009	437	66	503
2010	516	73	589
2011	632	78	710
2012	973	95	1068
2013	1299	101	1400
2014	1839	128	1967
2015	841 *	52 *	893 *
TOPLAM	9140	1335	10475

İlk 6 aylık veriler

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI HIV/AIDS VERİ TABLOLARI 01 EKİM 1985 – 30 HAZİRAN 2015

TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU BULAŞICI HASTALIKLAR DAİRE BAŞKANLIĞI

01 Ocak-30 Haziran 2015 HIV/AIDS vaka dağılımı

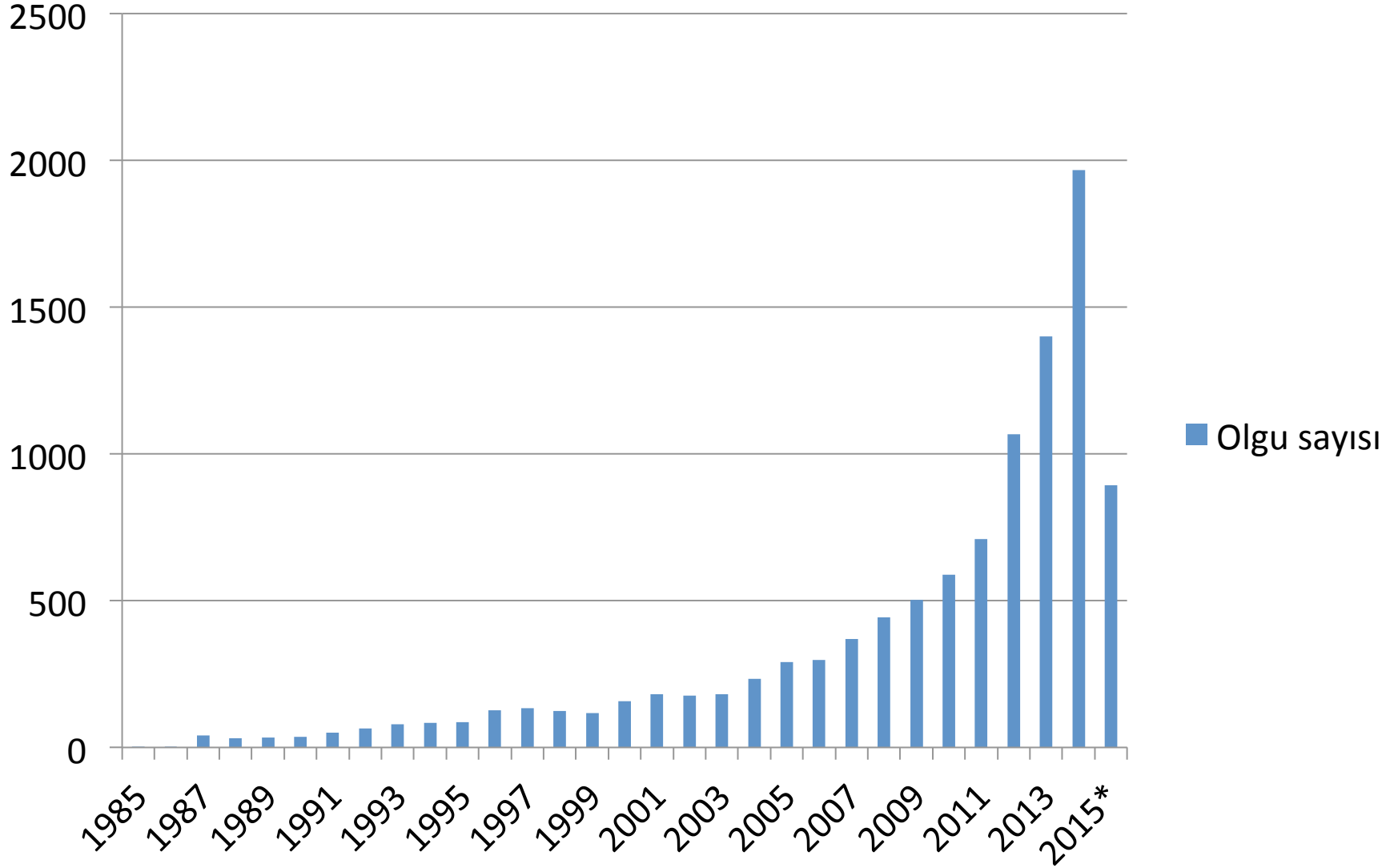
Yaş grubu	Erkek	Kadın	Cinsiyeti bilinmeyen	Toplam vaka
0	1	1	0	2
1-4	1	3	0	4
5-9	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0
15-19	13	3	0	16
20-24	112	13	0	125
25-29	140	19	0	159
30-34	144	29	0	173
35-39	91	27	0	118
40-49	130	30	0	160
50-59	70	16	0	86
60 ve üstü	41	9	0	50
Bilinmeyen	0	0	0	0
TOPLAM	743	150	0	893

TÜRKİYE'DE HIV/AIDS VAKALARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI

Ekim 1985 – Haziran 2015*

s:10475

(2014 için s:1967)

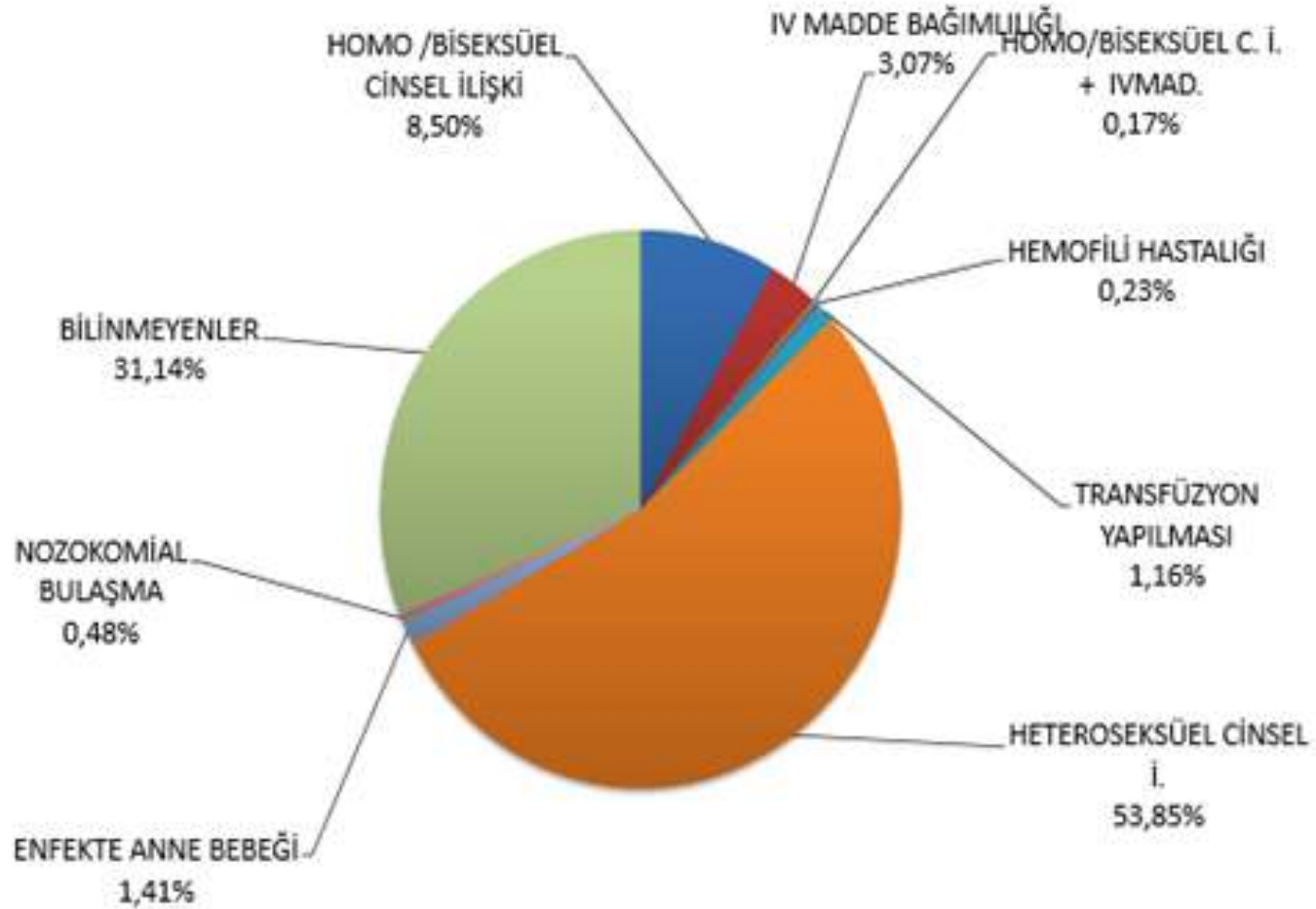

Ülkemizde

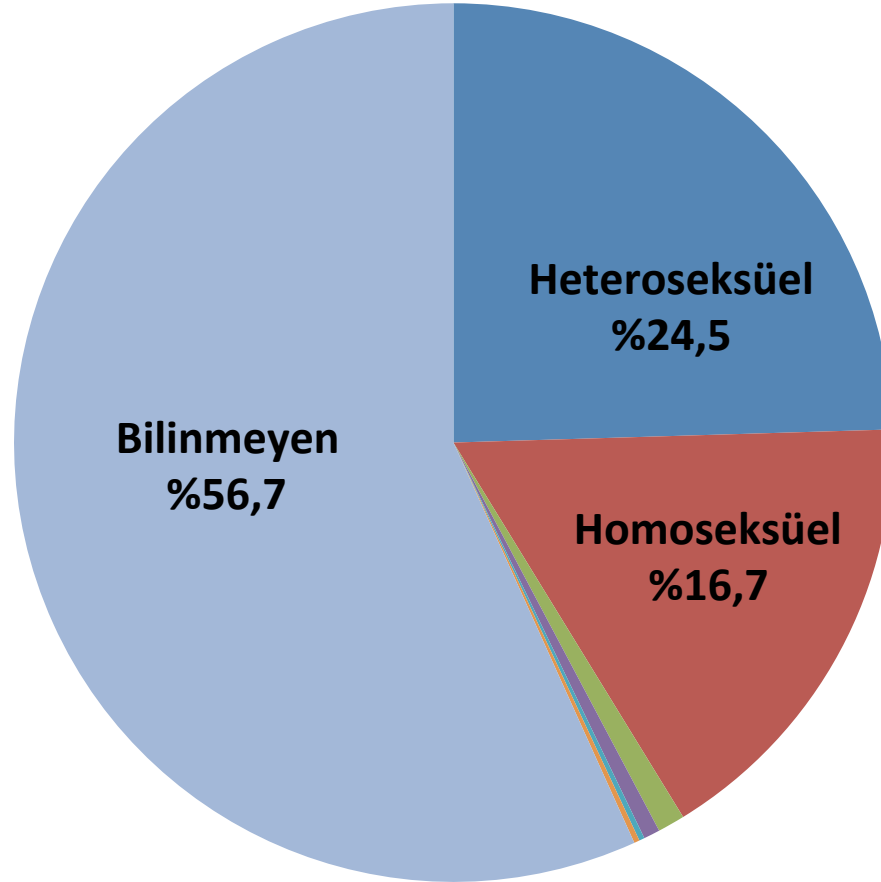
2004-2014 arası **% 844 artış**

- Gerçek artış
- Farkındalıkta artış

2015

Bulaşma Yolu

- Heteroseksüel %24,5
- Homoseksüel %16,7
- Damar içi madde %1,0
- Anneden bebeğe %0,6
- Nozokomiyal %0,2
- Kan aktarımı %0,2
- Bilinmeyen %56,7

01 Ocak-30 Haziran 2015 HIV/AIDS vaka dağılımı

Uyruk	HIV/AIDS toplam vaka	Yüzde
Diğer ülke vatandaşı	134	15.0
T.C. Vatandaşı	759	85.0
Bilinmeyen	0	0.0
TOPLAM	893	% 100

İzmir ve EÜTF

- 01.01.2015-24.12.2015 arasında HIV/AIDS doğrulanmış olgu sayısı **197**

İzmir Halk Sağlığı Müdürlüğü Bulaşıcı hastalıklar Kontrol Programları Şube Müdürlüğü

- Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde
 - 01.01.2014-31.12.2014 arasında izleme alınan olgu sayısı **70**
 - 01.01.2015-25.12.2015 arasında izleme alınan olgu sayısı **89**
- 05.01.2015-25.12.2015 arasında poliklinik hasta sayısı 11 234

EÜTF Enfeksiyon Hastalıkları Polikliniği

- Anti HIV (ELISA) testi için baş vuran hasta sayısı **152**
 - Riskli cinsel davranış nedeniyle test yaptırmak isteyen kişi sayısı: 83 /**2**
 - HIV durumunu bilmek isteyen kişi sayısı: 46/**3**
 - Eşi HIV enfekte olup test için başvuran kişi sayısı: 10/**1**
 - Kan bağışında şüpheli pozitiflik nedeni ile baş vuran kişi sayısı: 9/**2**
 - Genital enfeksiyon nedeniyle test yapılan kişi sayısı: 4/**1**

HIV-TR Kohort Bulguları (2011-2012)

- 24 Merkez, 693 hasta (561 erkek)
- Bulaşma yolları
 - Heteroseksüel (% 62.7)
 - Erkeklerle seks yapan erkekler (% 22.6)
- HIV tanısı alındığında ortalama CD4 sayısı 355 hücre/mm³
- Geç başvuru (CD4 <350 hücre/mm³) % 30.6
- İleri düzeyde hastalıkla (CD4 <200 hücre/mm³) başvuru % 52.4

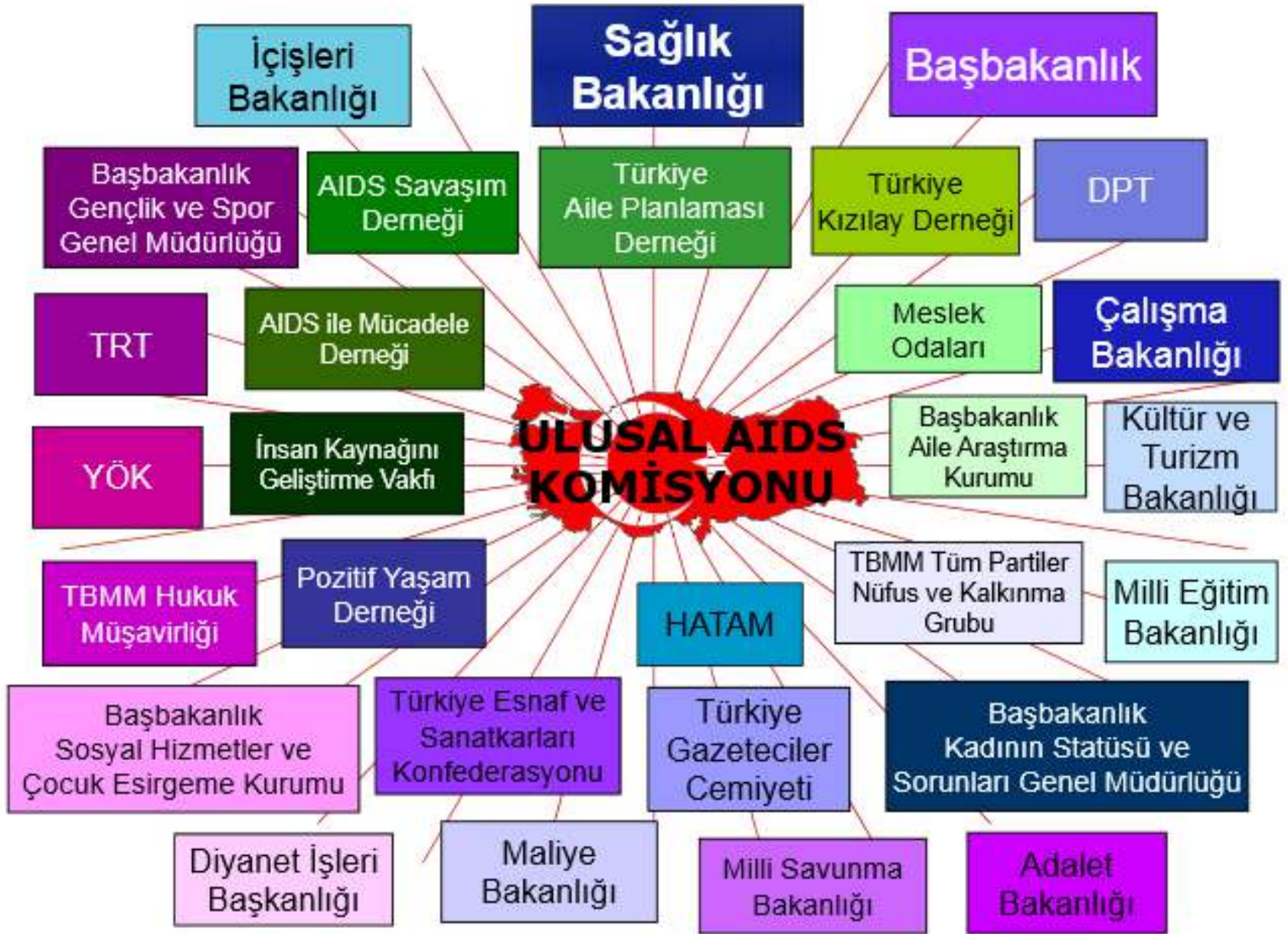
Toplumumuzda risk gruplar

- Erkeklerle seks yapan erkekler
- Gençler
- Seks işçileri
- Seks işçileri ile seks yapanlar

Artılarımız

- Ulusal AIDS Komisyonu
 - 1996' da, Sağlık Bakanlığı Başkanlığı
 - Çeşitli sektörlerden 33 farklı kuruluş (Kamu kurumları, STK, özel sektör)
- Antiretroviral tedavi geri ödeme kapsamında
- Etkin ilaçlar ülkemizde mevcut
- HIV Tanı ve tedavi rehberi (2013)

Türkiye'de HIV/AIDS testi

- Kan/ organ donörleri (zorunlu)
- Kayıtlı seks çalışanları (zorunlu)
- Gönüllü danışmanlık ve test merkezi başvuruları
- Evlilik öncesi danışmanlık başvuruları
- Şüpheli davranış sonrası sağlık kuruluşuna kişisel başvurular
- Cerrahi girişim öncesi uygulanan testler

Anneden bebeğe geçiş

- 2015 yılında acil durumlarda HIV pozitif anneden doğacak bebekleri korumak için doğum sırasında ve doğum sonrasında tedaviye yönelik ilaç temini 14 ilde Halk Sağlığı Müdürlüğü'nden temin edilebilmekte

Anneden Bebeğe HIV Geçişi: Sekiz Yıllık Deneyim

Mother-to-Child Transmisson of HIV: An Eight-Year Experience

Murat SÜTÇÜ¹, Hacer AKTÜRK¹, Ayper SOMER¹, Selda HANÇERLİ TÖRÜN¹, Zeynep İNCE², Asuman ÇOBAN², Ali AĞAÇFIDAN³, Nuran SALMAN¹

¹ İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları Bilim Dalı, İstanbul.

¹ Istanbul University Faculty of Medicine, Department of Pediatric Infectious Diseases, Istanbul, Turkey.

² İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Neonatoloji Bilim Dalı, İstanbul.

² Istanbul University Faculty of Medicine, Department of Neonatology, Istanbul, Turkey.

³ İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi, Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Viroloji Bilim Dalı, İstanbul.

- Haziran 2007-Şubat 2015 HIV enfekte anneden doğan bebeklerin klinik ve laboratuvar özellikler retrospektif
- HIV enfekte anneden doğan 32 bebek (18 kız, 14 erkek)
- Annelerin 15'ine (% 46.9) gebelikten önce, 10'una (% 31.3) gebelik sırasında ve 7'sine (% 21.8) doğum sırasında tanı
- Dokuz anne (% 28.1) gebelik sırasında ART almamış
- Dört bebek (% 12.5) antiretroviral profilaksi almamış
- İki olgu (% 6.2) HIV ile enfekte, biri 4 aylıkken akciğer enfeksiyonu ve sepsisle kaybedilmiş

Tablo II. HIV ile Teması Olan Bebeklerin Klinik ve Laboratuvar Özellikleri (n= 32)

	Sayı (%)
Cinsiyet	
Kız	18 (56.3)
Erkek	14 (43.7)
Doğum yeri	
Kendi merkezimiz	22 (68.7)
Diğer hastaneler	10 (31.2)
Ev	0
Gestasyonel yaş	
Preterm (< 37 hafta)	5 (15.6)
Term (≥ 37 hafta)	27 (84.4)
Doğum kilosuna göre	
SGA	4 (12.5)
AGA	27 (84.4)
LGA	1 (3.1)
Postnatal YDYBÜ ihtiyacı	
Var	5 (15.6)
Yok	27 (84.4)
Anne sütü	
Evet	3 (9.4)
Hayır	29 (90.6)
ÇEH başvuru yaşı	
Doğumda	15 (46.8)
≤ 6 hafta	10 (31.3)
> 6 hafta	7 (21.9)
ARV profilaksisi	
Var	28 (87.5)
Yok	4 (12.5)
ARV profilaksi başlangıç zamanı	
İlk 1 gün	26 (92.8)
> 1.gün	2 (7.2)
Kotrimoksazol profilaksisi	
Evet	19 (59.4)
Hayır	13 (40.6)
HIV-RNA bakılma sayısı	
1	3 (9.3)
2	8 (25.0)
3	11 (34.3)
4	10 (31.2)
Anti-HIV (≥ 12 ay)	
Negatif	16 (50)
Pozitif	1 (3.1)
HIV son durum	
Enfekte	2 (6.7)
Enfekte değil	30 (90.3)
Mortalite	1 (3.1)

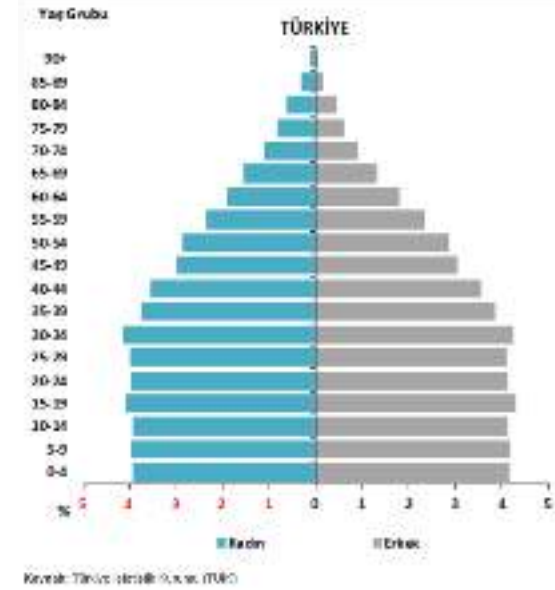
SGA: Gestasyonel yaşına göre küçük (small for gestational age); AGA: Gestasyonel yaşına uygun (appropriate for gestational age); LGA: Gestasyonel yaşına göre büyük (large for gestational age); YDYBÜ: Yenidoğan yoğun bakım ünitesi; ÇEH: Çocuk enfeksiyon hastalıkları; ARV: Antiretroviral.

Anneden Bebeğe HIV Geçişi: Sekiz Yıllık Deneyim

- HIV enfekte annelerin bebeklerinde HIV enfekte olma oranı % 6.2 (2/32)
- Annelerin yaklaşık 1/5'inde HIV enfeksiyonu doğum sırasında tespit edildiğinden kontrolsüz viral yükü doğum
- Perinatal HIV geçişi % 6.7
- Mortalite % 3.1
- Tek merkez olarak olgu sayısının azlığı kısıtlayıcı unsur

Güçlüklerimiz

- 2014 yılı nüfus sayımı ; 77 695 904
 - % 50.17'si erkek
 - 0-14 yaş % 24.3
 - 15-64 yaş % 67.8
 - 65 yaş ve üstü % 8

- Nüfus hareketliliğinin, özellikle iç göçün fazla olması
- Kayıtsız seks işçilerinin artması

Güçlüklerimiz

- Damgalama, ayrımcılık ve sosyal izolasyon
- Sağlıklı cinsel yaşam eğitimi yetersiz
- Genç nüfusun HIV/AIDS bulaş ve korunma yolları ile ilgili bilgi düzeyi yetersiz
- Ulaşılması güç topluluklar ve bu topluluklarla yapılan çalışmaların azlığı

Güçlüklerimiz

- Kilit popülasyonlara yönelik ulusal önleme programımız yok
- Cinsiyet eşitliğinde uçurum, kadına yönelik şiddet, gay, trans birey ve seks çalışanlarının ayrımcığa uğraması
- HIV ile yaşayanlara yönelik ayrımcılığın devam etmesi
- HIV testi teşviki yeterli değil
- Çok eşlilerde kondom kullanımını teşvik eden ulusal programlar yok

DSÖ 2020 hedefi 90 90 90

- Ülkede HIV pozitif kişi sayısını tahmin et ve bunun % 90'ına tanı
- Tedaviye erişim % 90
- Tedavi alanlarda viral supresyon % 90

Sonuç

- Gelişmiş ülkelerde HIV/AIDS epidemisinde durma ve geri dönme
- Ülkemizde ve bazı gelişmekte olan ülkelerde epidemide artış
- Epidemiyi tersine çevirmek için biran önce ulusal önlem programları oluşturulup uygulanmalı

Madem Ki Ben Bir İnsanım

Aşık İsmail Daimi

Kainatın Aynasıyım
Mademki Ben Bir İnsanım
Hakkın Varlık Deryasıyım
Mademki Ben Bir İnsanım

İnsan Hakta Hak İnsanda
Ne Ararsan Var İnsanda
Çok Marifet Var İnsanda
Mademki Ben Bir İnsanım

Tevrat'ı Yazabilirim
İncil'i Dizebilirim
Kur'an'ı Sezebilirim
Madem Ki Ben Bir İnsanım

Bunca Temenni Dilekler
Vız Gelir Çarkı Felekler
Bana Eğilsin Melekler
Mademki Ben Bir İnsanım

Daimiyim Harap Benim
Ayaklara Turap Benim
Aşk Ehline Şarap Benim
Mademki Ben Bir İnsanım

